

Schváleno usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 384/2023/ZK-30 ze dne 9. 11. 2023

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O REALIZACI

**Strategie primární prevence rizikového chování dětí
a mládeže Jihočeského kraje na období 2022–2027**

ZA ROK 2022

Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2022–2027

ÚVOD

Východiska strategie

Primární prevence rizikového chování (dále také PPRCH) je nedílnou součástí základního poslání škol a školských zařízení v Jihočeském kraji (dále také JČK). Její realizace probíhá v každé škole na základě vypracované Školní preventivní strategie (programu) v součinnosti se Školním vzdělávacím programem vycházejícím z příslušného rámcového vzdělávacího programu, případně je přílohou osnov a učebních plánů škol a školských zařízení.

Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže Jihočeského kraje na období 2022 – 2027 vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010–28, vydaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a především ze závěrů pravidelných jednání s metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách (dále jen „metodik prevence“) a poskytovateli programů specifické prevence, z výsledků analýzy potřeb a situace v terénu na úrovni škol, školských zařízení a z dlouhodobých cílů stanovených strategiemi MŠMT. Strategie navazuje na předchozí krajské strategie a je v souladu s dalšími koncepčními dokumenty na celostátní úrovni, jako jsou Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže, Strategie prevence kriminality a Protidrogové strategie EU a dalšími dokumenty a zákonnými ustanoveními, jejichž výčet je uveden v závěru dokumentu.

Pod pojmem rizikové chování rozumíme takové vzorce chování, v jejichž důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince i pro společnost. Za prevenci rizikového chování (někdy se též používá místo pojmu "rizikové chování" ne úplně přesný pojem „sociálně patologické jevy“) můžeme považovat jakékoliv druhy výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních a jiných intervencí, které směřují k předcházení vzniku rizikového chování, zamezují jeho eskalaci, zmírňují dopady a projevy rizikového chování, případně řeší jeho důsledky.

Základním principem prevence rizikového chování jsou výchova ke zdravému životnímu stylu a podpora osvojování si pozitivního sociálního chování a rozvoje sociálních kompetencí vedoucích k harmonickému rozvoji osobnosti. Základními východisky efektivní primární prevence je kontinuita, systematickosti a komplexnosti preventivního působení s ohledem na věk dítěte a jeho aktuální prožívání světa. Primární prevence je zaměřena zejména na rizikové faktory, spolupodílející se na vzniku rizikového chování.

Nespecifickou prevencí se rozumí veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Lze říct, že programy nespecifické prevence by existovaly a byly žádoucí i v případě, že by neexistovaly rizikové projevy chování. Nespecifické programy nelze vztahovat k určitému fenoménu, jehož výskytu se program snaží předcházet. Působí totiž obecně, nespecificky. Nespecifická prevence se neváže úzce a přímo k žádnému typu rizikového chování.¹

Za **specifickou primární prevencí** rizikového chování považujeme takové aktivity a programy, které jsou úzce zaměřeny na některou z konkrétních forem rizikového chování. Snahou specifické prevence je působit cíleně (na konkrétní problém, stádium, formu a typ rizikového chování), specificky na informovanost a postoje dětí k danému typu rizikového chování. Jedním z předpokladů kvalitního a účinného programu specifické primární prevence je dlouhodobost – tedy především vícečetnost zvoleného programu pro konkrétní typ rizikového chování v průběhu určitého období – zpravidla jednoho školního roku. Právě specifická primární prevence je základním prvkem v primárně preventivních aktivitách škol a školských zařízení.

¹ Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání, více na <http://www.nuv.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani/specificke-x-nespecificke-programy-primarni-prevence-1>

Specifickou primární prevenci můžeme rozdělit do třech úrovní. Tyto úrovně jsou vydefinovány v závislosti na tom, jaká je cílová skupina programu, jaká je míra jejího ohrožení rizikovým chováním.

a) všeobecná prevence – je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,

b) selektivní prevence – je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,

c) indikovaná prevence – je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.²

Z hlediska primární prevence ve školství klade **Jihočeský kraj důraz především na specifickou primární prevenci rizikového chování**, to znamená na aktivity a služby zaměřené na populaci, u které lze v případě jejich absence očekávat rizikový vývoj. Specifická primární prevence se snaží předcházet výskytu rizikového vývoje, případně jej co nejdéle oddálit, nebo minimalizovat jeho možné nepříznivé dopady pro jednotlivce, rodiny a místní společenství. Specifické primárně-preventivní programy se tedy explicitně zaměřují na určitou cílovou skupinu a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování.

Konkrétní odůvodnění potřeby řešení této problematiky

Oporu a východiska pro tvorbu a realizaci strategií v jednotlivých regionech tvoří především Programové prohlášení vlády z roku 2014, legislativní dokumenty ČR vztahující se ke školství nebo přímo k primární prevenci rizikového chování, jako např. dokumenty a metodická doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které je hlavním koordinátorem systému primární prevence rizikového chování v České republice. Z hlediska primární prevence (především té protidrogové) je pak výchozím dokumentem Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025.

Krajská Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Jihočeském kraji na období 2022 - 2027 vychází také ze závěrů pravidelných jednání s metodiky prevence a externími poskytovateli programů primární prevence, z dlouhodobých cílů stanovených Národní strategií prevence rizikového chování dětí a mládeže MŠMT na období 2019 – 2027 je v souladu s dalšími krajskými a národními dokumenty, především pak se Strategií prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním Jihočeského kraje na období 2022 – 2024, Konceptí prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2022 - 2027, Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019 – 2027a Strategií prevence kriminality v České republice na léta 20212 - 2027.

² Zdroj: MŠMT – Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, více na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

2.1 Popis cílových skupin a situace v kraji

Cílové skupiny

Jedním z požadavků pro naplňování cílů krajské strategie prevence v Jihočeském kraji je ve své územní působnosti zajistit komplexnost a efektivní fungování systému primární prevence, reagovat na potřeby terénu, případně jej doplnit o další potřebné a chybějící aktivity zaměřené na tyto cílové skupiny:

Primární cílová skupina: Základní cílovou skupinou, na kterou se tato strategie zaměřuje a ke které je jako k primární skupině celý systém specifické primární prevence směřován, jsou:

- **děti a mládež (především žáci a studenti mateřských, základních a středních škol)**

Objektem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je dítě (mladý člověk) odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku a jeho psychické zralosti, tzn. dítě...

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit problémy, případně schopné nalézt pomoc při jejich řešení
- schopné odolávat těžkým situacím a překonat je (resilience)
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům
- aktivně přijímající zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity).

Sekundární cílové skupiny: Dalšími skupinami, kterým je třeba věnovat pozornost, jsou především osoby či instituce, zainteresované na řešení této problematiky. Jedná se především o:

- **rodiče či zákonné zástupce;**
- **pedagogické pracovníky;**
- **sociální pracovníky a sociální pedagogy** (jedná se např. pracovníky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež);
- **veřejnost** (místní komunity);
- **pedagogicko-psychologické poradny** (primárně metodici prevence);
- **odborné služby – poskytovatelé a pracovníci programů specifické primární prevence.**

Rodiče či zákonní zástupci: Rodiče či zákonní zástupci dětí a mladých lidí patří mezi jednu z nejdůležitějších cílových skupin, odpovídají za všestranný vývoj svých dětí, což ve smyslu rodinného práva představuje odpovědnost za výchovu a vzdělávání dítěte včetně preventivního působení ve vztahu k rizikovým formám chování, stejně jako za péči o osobu dítěte, jeho zastupování v právních vztazích a správu jeho majetku. Jsou základním článkem, který formuje osobnost dítěte a jeho vztah ke světu, lidem a dalším živým tvorům.

Pedagogičtí pracovníci: Podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, je pedagogickým pracovníkem ten, kdo koná přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu⁴ (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

Veřejnost (komunita): Veřejnost může významným způsobem přispívat k vytváření a ovlivňování žádoucích sociálních norem a prostředí, které může rizikové chování podporovat nebo je naopak

³ V této kapitole jsou uvedeny údaje, které byly využity při zpracování strategického dokumentu. Aktuální údaje za rok, za který je zpracovávána zpráva, jsou uvedeny v kapitole „vlastní vyhodnocení“. Tento přístup umožňuje porovnat vývoj v dané oblasti v dlouhodobějším časovém rámci.

⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

minimalizovat (např. tolerance společnosti vůči nadměrnému užívání alkoholu, tolerance prodeje alkoholu a tabáku nezletilým, toleranci k rasismu a xenofobii, tolerance k porušování společenských norem atd.). U této cílové skupiny je hlavním cílem především zvýšení povědomí o problematice rizikového chování a větší zapojení do řešení projevů rizikového chování pozitivním směrem, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivit specificky zaměřených na tuto cílovou skupinu. Stejně tak je cílem přijetí zodpovědnosti za vlastní chování jako jednoho z klíčových bodů v možnosti řešení problémů spojených s projevy rizikového chování u dětí a mládeže.

PRIMÁRNÍ CÍLOVÁ SKUPINA – ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE ZA JIHOČESKÝ KRAJ

Počet základních a středních škol a počet žáků v Jihočeském kraji

Síť škol a školských zařízení tvoří 174 mateřských škol, 265 základních škol a 91 středních škol a vyšších odborných škol, včetně 22 gymnázií, 40 základních uměleckých škol a 11 domů dětí a mládeže. Vysokoškolské vzdělání je možno získat v Českých Budějovicích na některé z osmi fakult Jihočeské univerzity (ekonomické, filozofické, pedagogické, přírodovědecké, teologické, zdravotně sociální, zemědělské, rybářství a ochrany vod), nebo na Vysoké škole technické a ekonomické. V Českém Krumlově je vysoká škola Cevro institut. V Jindřichově Hradci sídlí Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické Praha. Kromě toho je možno studovat na 2 soukromých vysokých školách, a to Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích nebo na Filmové akademii M. Ondříčka v Písku.

Tabulka č. 2. 1: Přehled škol a školských zařízení Jihočeském kraji rozříděných podle zřizovatele, stav ke školnímu roku 2020/2021

Druh školy	ZŘIZOVATEL				
	kraj	církev	Obec	soukromé	celkem
Mateřské školy /z toho součástí ZŠ	1	4	150/145	19	174
Základní školy	20	4	223	18	265
Střední školy a VOŠ	72	2	2	15	91
Základní umělecké školy	22	0	9	9	40
Domy dětí a mládeže	8	1	1	1	11
CELKEM	123	11	385	62	581

Zdroj: OŠMT

Tabulka č. 2. 2: Počty žáků a tříd v Jihočeském kraji ve školním roce 2020/2021

Druh školy	Počet žáků	Počet tříd
Mateřská škola	22 632	1 032
Základní škola	58 063	2 990
Střední škola (včetně VOŠ)	27 308	1 216
CELKEM	108 003	5 238

Zdroj: OŠMT

Aktivity kraje v oblasti primární prevence

Spolupráce s aktéry primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji

Jihočeský kraj zajišťuje především podporu přímé realizace programů primární prevence rizikového chování. Spolupracuje se subjekty zabývající se primární prevencí a podílí se dílčím způsobem na vybraných aktivitách směřujících k řešení této problematiky. V průběhu roku se realizují informační/koordinační schůzky odborníků z řad krajského úřadu, pedagogicko-psychologické poradny a poskytovatelů programů primární prevence na školách, programy jsou spolufinancovány z rozpočtu kraje. Vzdělávání je v oblasti prevence rizikového chování jedna z priorit. Jihočeský kraj pořádá odborné vzdělávací semináře a workshopy v rámci dalšího vzdělávání pedagogů a dalších pracovníků v oblasti prevence rizikového chování, které jsou zaměřeny na zvyšování jejich odborné úrovně. Semináře jsou

financovány z rozpočtu kraje. Další významnou aktivitou oddělení prevence a humanitních činností je od roku 2012 pořádání **Krajské konference primární prevence rizikového chování**. Jihočeský kraj konferenci pořádá, organizuje a také financuje, nebo spolufinancuje (pokud se na realizaci konference podaří získat prostředky z dalších zdrojů). Témata jsou vybírána na základě aktuálního dění v kraji nebo v jiných regionech a reagují na potřeby terénu – tedy především škol a jejich zaměstnanců (pedagogů). Ze zpětnovazebních dotazníků vyplývá, že realizace konference je velmi důležitá, neboť je místem společného profesionálního setkávání jednotlivých aktérů primární prevence, dochází zde k výměně a předávání zkušeností a příkladů dobré praxe, navázání nových kontaktů. Každoročně se konference účastní cca 120–130 účastníků.

V roce 2019 byl poprvé realizován krajský systémový projekt, donátorem bylo MŠMT. Jihočeský kraj získal dotaci ve výši 290 450 Kč, ke kterým dodal vlastní spoluúčast.

Cílem předkládaného projektu bylo zvýšení odborných dovedností a schopností realizátorů preventivních aktivit s pozitivním dopadem na prostředí školy, především pak na efektivnější přímou práci s žáky a studenty a řešení problémových situací na území jihočeského kraje. Další prioritou bylo ověření nového způsobu práce s budoucími i stávajícími školskými metodiky prevence, zintenzivnění spolupráce mezi krajem, Pedagogickou fakultou JU, odborníky z praxe a veřejností, a zmapování aktuální situace v terénu z hlediska školních metodiků prevence a jejich vzdělávacích potřeb a získání nových poznatků v řešení agresivního chování, především šikany.

Sít' služeb

Sít' služeb vztahujících se ke specifické primární prevenci rizikového chování ve školství

Sít' služeb směřuje k efektivnímu zajištění primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji. Hlavními pilíři pro zajištění specifické PPRCH ve školství jsou tyto tři typy poskytovatelů:

- Školy a školská zařízení
- Pedagogicko-psychologická poradna Jihočeského kraje
- Nestátní neziskové organizace

Sít' návazných služeb

- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM)
- Střediska výchovné péče (SVP)
- Další organizace a instituce – Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), Krizová centra, Městská policie, Policie ČR apod.

- Školy a školská zařízení

Všechny školy a školská zařízení jihočeského kraje je možné najít ve vyhledávači Odboru školství mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje umístěném na webových stránkách kraje:

<https://www.kraj-jihocesky.cz/skoly-a-skolska-zarizeni>

Financování služeb v oblasti primární prevence rizikového chování

Přenesená působnost

V letech 2018–2020 směřovaly do primární prevence rizikového chování v kraji finanční prostředky školám, školským zařízením a NNO ze dvou dotačních programů MŠMT:

Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování

Tento dotační program je od roku 2016 rozdělen na tzv. Individuální projekty (kde mohou žádat školy a externí poskytovatelé školních preventivních programů) a tzv. Krajské projekty (zde mohou žádat pouze jednotlivé kraje, případně krajem pověřená příspěvková organizace kraje)

Tabulka č. 4.1: Finanční podpora MŠMT pro Jihočeský kraj v období 2018–2020 pro oblast PPRCH (v Kč)

Název programu	Dotace v roce 2018	Dotace v roce 2019	Dotace v roce 2020	Dotace v roce 2021
Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování – <i>individuální projekty</i>	1 371 734	2 430 912	1 631 755	1 784 250

Dotační program na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování – <i>Krajské projekty</i>	X*	290 450	186 720	X*
Dotace celkem	1 371 734	2 721 362	1 818 475	1 784 250

X*: Pro toto období nebyl tento dotační program vyhlášen

Zdroj: OSOV, MŠMT

Jihočeský kraj ze svého rozpočtu podporuje realizaci specifických primárně preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních, a to v rámci dvou dotačních programů Podpora a rozvoj protidrogové politiky v JČK a Podpora prevence kriminality v JČK. V roce 2018, 2019 a 2020 byly z Dotačního programu Podpora a rozvoj protidrogové politiky podpořeny projekty místních certifikovaných poskytovatelů preventivních programů v oblasti závislostí⁵. Z dotačního programu Podpora prevence kriminality v JČK podpořeny místní základní a střední školy.⁶ Výše finančních prostředků znázorňuje tabulka:

Tabulka 4.2: Finanční podpora Jihočeského kraje v období 2018–2020 pro oblast PPRCH (v Kč)

Dotační program	Podpořené subjekty	Dotace v roce 2018	Dotace v roce 2019	Dotace v roce 2020	Dotace v roce 2021
Protidrogová politika	Poskytovatelé služeb PP	1 300 000	1 500 000	1 150 000	1 100 000
Prevence kriminality	školy	300 000	300 000	X*	97 000
Podpora celkem		1 600 000	1 800 000	1 150 000	1 197 000

X*: Pro toto období nebyl tento dotační program vyhlášen

Tabulky zahrnují pouze příjmy poskytovatelů primární prevence (a okrajově i škol) od dvou hlavních poskytovatelů finančních prostředků a garantů této oblasti v kraji – tj. MŠMT a kraje. Nezahrnuje další příjmy poskytovatelů PP (převážně od škol, nebo obcí – zřizovatelů jednotlivých škol), ani další výdaje škol na tuto oblast z vlastních rozpočtů, či mimořádných příspěvků od jejich zřizovatelů. Tabulky také nezahrnují finanční náklady na realizaci preventivních aktivit od dalších poskytovatelů PP, kteří mají sídlo organizace mimo kraj, ale realizují preventivní programy i v Jihočeském kraji (např. ACET, Jules&Jim, Hope4Kids aj.). U těchto poskytovatelů nicméně jednak předpokládáme nižší zastoupení programů zaměřených na oblast závislostí, jednak je jejich působení v kraji na rozdíl od místních poskytovatelů spíše okrajové, případně jsou jejich programy zaměřeny širěji než na specifickou PP (podpora komunikace, asertivity apod.).

⁵ Nicméně tyto organizace mohly přidělené finanční prostředky využívat i na programy souvisejícího zaměření – agresivita, šikana apod.

⁶ Tento dotační program je zaměřen na menší školy v Jihočeském regionu do počtu maximálně 19 tříd. Školy s větším počtem tříd mohou žádat o podporu programů primární prevence do dotačního programu MŠMT na realizaci aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování vyhlášeném pravidelně vždy na konkrétní rok.

VLASTNÍ VYHODNOCENÍ - STRATEGICKÁ ČÁST

Priorita 1 OBLAST KOORDINACE	
Indikátory	Počet a obsah realizovaných aktivit
Strategie/ postup	Pokračování v dosavadní praxi, implementace nových nápadů vzešlých ze spolupráce jednotlivých aktérů PPRCH, posilování spolupráce s centrálními orgány a dalšími institucemi a aktéry na krajské i národní úrovni, průběžné plnění úkolů vzešlých identifikovaných potřeb.
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 1/1	Spolupráce krajského úřadu Jihočeského kraje s ústředními orgány státní správy v oblasti prevence rizikových projevů chování.
Postup	Aktivní spolupráce s MŠMT (v oblasti prevence závislostí specificky s RVKPP) na plnění specifických cílů a jednotlivých relevantních aktivit Národní strategie. Pravidelná účast na poradách především MŠMT a NPI. Další formy koordinace: připomínkování dokumentů, obhajoba organizací nebo projektů na národní úrovni apod.
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet jednání / řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. V roce 2022 se krajský koordinátor účastnil řady jednání s MŠMT, ta probíhala převážně online formou. Tématy jednání byla především nová podoba Národní strategie prevence rizikového chování, financování této oblasti ze strany MŠMT včetně krajských projektů a problematika posuzování odborné způsobilosti programů PP. Ve dnech 2. a 3. 5. 2022 se krajský koordinátor účastnil setkání manažerů prevence kriminality a prevence rizikového chování s MV ČR a MŠMT ČR (Policejní výcvikové středisko Lišov).
Opatření 1/2	Mezioborová spolupráce a koordinace v rámci Krajského úřadu JČK
Postup	<i>aktivní účast v pracovních skupinách pro oblast závislostí a prevence kriminality, aktivní spolupráce s OŠMT</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. Od října roku 2022 je sloučena pozice krajského protidrogového koordinátora a koordinátora prevence rizikového chování, v této oblasti je spolupráce zaručena. Komunikace a koordinace v oblasti prevence kriminality probíhá podle aktuálních potřeb, je spíše neformální. Spolupráce s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy je bezproblémová, probíhá podle aktuálních potřeb.
Opatření 1/3	Spolupráce s klíčovými subjekty v oblasti prevence rizikového chování na území Jihočeského kraje
Postup	<i>Spolupráce s Jihočeskou univerzitou a jejími fakultami zabývajícími se vzděláváním budoucích pedagogů – podpora výzkumu a aktuálního monitoringu výskytu rizikového chování a následná aplikace získaných poznatků v praxi, mapování příkladů dobré praxe ve školách. Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou – metodické a koordinační setkávání/ vedení metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách (PPP, počet, řešená témata).</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. V průběhu roku koordinátor prevence spolupracoval s PF Jihočeské univerzity a PPP České Budějovice především na realizaci krajského projektu pro oblast primární prevence (podpořeného z MŠMT), a přípravě navazujícího projektu na rok 2023. Jednání probíhala osobní formou, doplněnou telefonickými a e-mailovými kontakty.
Opatření 1/4	Spolupráce Jihočeského kraje s poskytovateli služeb v oblasti specifické primární prevence
Postup	<i>Pravidelné setkávání s poskytovateli služeb, předávání informací a vzájemná spolupráce</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. V roce 2022 neprobíhala pravidelná jednání, komunikace s poskytovateli primární prevence byla postavena na individuálních konzultacích, především v oblasti financování této oblasti (DŘ MŠMT i Jihočeského kraje), nebo k zapojení organizací do realizace krajského projektu na rok 2022).
Opatření 1/5	Spolupráce Jihočeského kraje se školami a školskými zařízeními v oblasti specifické primární prevence
Postup	<i>Komunikace na základě potřeb jednotlivých škol v této oblasti, předávání informací, podpora činností školních metodiků prevence</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet realizovaných jednání/ řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. Krajský koordinátor je metodikům prevence, případně dalším pracovníkům k dispozici pro řešení konkrétních, aktuálních témat či problémů. V roce 2022 proběhla řada konzultací k aktivitám v oblasti vzdělávání, otázkám financování a efektivity programů PP. Komunikace probíhala e-mailovou, telefonickou formou.

Priorita 2 OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ	
Indikátory	Počet realizovaných aktivit/ jejich odborné zaměření/ počet účastníků
Strategie/ postup	<i>Pokračování v dosavadní praxi, udržení formátu dvoudenní odborné konference. Pořádání seminářů reagující na potřeby terénu, případně reagující na vývoj rizikového chování v jednotlivých regionech Jihočeského kraje. Podpora šíření kvalitních, odborně prováděných vzdělávacích aktivit. Zprostředkování přenosu informací, koordinace a přímé realizace</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 2/1	Realizace krajské konference zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování a s ním související témata pro pracovníky škol a odbornou veřejnost
Postup	Realizace odborné konference k tématům z oblasti prevence, pokračování v dosavadní dobré praxi, udržení formátu dvoudenní odborné konference. Finanční podpora kraje.
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – každoročně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>program konference / zveřejněné prezentace lektorů / počet účastníků / vyhodnocené zpětnovazebné dotazníky od účastníků konference</i>
VYHODNOCENÍ	<p>SPLNĚNO/ ČÁSTEČNĚ. X. ročník krajské konference k oblasti prevence kriminality a prevence rizikového chování se uskutečnil 13. - 14. 10. 2022 na Střední průmyslové škole stavební v Resselově ulici v Českých Budějovicích. Účastníky byli především školní metodici prevence a manažeři prevence kriminality z místní úrovně. Konferenci finančně podpořilo Ministerstvo vnitra ČR a Jihočeský kraj. Organizační stránku konference zajistil Odbor sociálních věcí KÚ Jihočeského kraje ve spolupráci s organizací Portus Prachatice, o.p.s. Konferenci podpořila i doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D., náměstkyně hejtmána Jihočeského kraje pro oblast sociálních věcí. Podrobnější informace, včetně prezentací lektorů jsou zveřejněny na webových stránkách Jihočeského kraje.</p> <p>Přímý odkaz (sekce prevence rizikového chování): https://www.kraj-jihocesky.cz/cs/krajsky-urad/odbor-socialnich-veci#x-krajska-konference-primarni-prevence-rizikoveho-chovani-a-prevence-kriminality</p> <p>Konference byla zčásti financována z projektu prevence kriminality, podpořeného ministerstvem vnitra – celkem 32 750 Kč, Jihočeský kraj přispěl spoluúčastí ve výši 64 583 Kč (lektorné, nájem, občerstvení účastníků).</p>
Opatření 2/2	Podpora zvyšování kompetencí pedagogů, školních metodiků prevence a ředitelů škol
Postup	<i>Přímá finanční a organizační podpora vzdělávacích seminářů ze strany kraje. Jejich obsah a zaměření vychází z aktuálních vzdělávacích potřeb pedagogů a školních metodiků prevence.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet uskutečněných seminářů a dalších vzdělávacích aktivit, počet účastníků, řešená témata</i>
VYHODNOCENÍ	<p>SPLNĚNO/ PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. Vzdělávací aktivity pro pedagogy a další aktéry v oblasti primární prevence byly realizovány především v rámci krajského projektu, podpořeného MŠMT v celkové výši 268 979 Kč. Podpořeny byly tři základní cílové skupiny.</p> <p>1/ Metodici PP Pedagogicko psychologické poradny v Českých Budějovicích. Semináře Legislativa a další úkony v prevenci rizikového chování se zaměřením na krizovou intervenci a seminář k oblasti prevence šikany a negativních jevů ve školách. Dále pak skupinová supervize v celkovém rozsahu 16 hodin.</p> <p>2/ Studenti pedagogických oborů PF JČU (určeno i pro školní metodiky prevence). Kurz zážitkové pedagogiky (18 hodin; 24 účastníků), tematické semináře - Duševní zdraví dětí (6 hodin, 24 osob) a Proměny rizikového chování ve škole (6 hodin, 23 osob). Dále pak semináře Uplatňování moderních didaktických a pedagogicko-psychologických prvků ve školní prevenci rizikového chování (10 hodin, 42 osob).</p> <p>3/ Školní metodici prevence. Dlouhodobý seminář (80 hodin) Středně pokročilý pracovník v primární prevenci (15 osob).</p> <p>Dále v roce 2022 proběhl na základě požadavků školních metodiků prevence v Táboře seminář na téma „Techniky určené k vedení žáka v oblasti prevence kriminality“ (Mgr. Jan Svoboda, 22. 4.), další vzdělávací semináře na téma „Jak řešit konfliktní situaci ve třídě“ (lektor PhDr. David Čáp, Ph.D.) se konaly v J. Hradci (13.5., 31 osob), Strakonících (4,5.; 22 účastníků). Další tři semináře (org. Společně k bezpečí) pak byly plánovány koncem roku 2022 (listopad, prosinec), z organizačních důvodů realizovány nebyly.</p>

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj:⁷

Opatření 2.1 – náklady z rozpočtu kraje na realizaci dvoudenní konference

⁷ Odhad finančních prostředků je nastaven vždy na období 2022 – 2024. na další období trvání strategie bude aktualizován.

- Plán 2022 – 60 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů); **skutečnost – spolufinancování Jčk 64 583 Kč**
- Plán 2023 – 80 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů);
- Plán 2024 – 80 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje, možné spolufinancování prostřednictvím dalších finančních zdrojů).

Opatření 2.2 a 2.3 – náklady na realizaci vzdělávacích seminářů pro pracovníky v oblasti PPRCH;

- Plán 2022 – 50 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje); **skutečnost – spolufinancování Jčk 11 147 Kč** (seminář Tábor, 22. 4. 2022)
- Plán 2023 – 70 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje);
- Plán 2024 – 70 000 Kč (financováno z rozpočtu Jihočeského kraje).

Priorita 3 MONITORING A EVALUACE	
Indikátory	Počet zpracovaných a zveřejněných podpůrných dokumentů / počet aktivit
Strategie/ postup	<i>Zveřejňování všech relevantních materiálů, souvisejících s realizací primární prevence rizikového chování v Jihočeském kraji. Aktivní poskytování informací týkající se systému primární prevence v Jihočeském kraji (obce, média, poskytovatelé služeb a další subjekty). Mapování situace, konzultace s realizátory programů, předávání zjištěných informací školám (odborné veřejnosti) ve spolupráci s PPP a krajskými školskými koordinátory primární prevence rizikového chování z jiných krajů ČR.</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 3/1	Podpora škol při zapojení jednotného elektronického systému výkaznictví preventivních programů (SEPA)
Postup	Systematické metodické vedení škol a jejich motivace k jednotnému vykazování dat, analýza zjištěných dat
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – každoročně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet zapojených škol do elektronického výkaznictví, analýza – zpráva</i>
VYHODNOCENÍ	SPLNĚNO ČÁSTEČNĚ. V letech 2021 – 2022 probíhala aktualizace systému elektronického výkaznictví primární prevence (SEPA). Z toho důvodu nebyly údaje zadávané školami zpracovávány, poslední zveřejněná souhrnná zpráva na webu kraje je za školní rok 2019/ 2020. Předpokládáme vyhodnocení a zveřejnění další zprávy za školní rok 2022/ 2023, tedy na podzim 2023. Nicméně Jihočeský kraj tuto aktivitu podporuje, a školy k zapojení motivuje. Téma elektronického výkaznictví bylo např. i jedním z příspěvků na krajské konferenci primární prevence v roce 2021.
Opatření 3/2	Zpracování a publikace Závěrečné zprávy o plnění Strategie primární prevence rizikového chování JČK na příslušný rok
Postup	<i>Zpracování a zveřejnění strukturované zprávy na příslušný rok</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – každoročně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>zveřejnění zprávy na webu kraje a informování odborné veřejnosti o zveřejnění</i>
VYHODNOCENÍ	SPLNĚNO. v roce 2022 byla zpracována a na webových stránkách Jihočeského kraje zveřejněna závěrečná zpráva za rok 2021. Krajská strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže byla pro rok 2021 součástí širšího strategického dokumentu Koncepce oddělení prevence a humanitních činností 2018–2020 (platnost prodloužena usnesením ZK pro rok 2021). Závěrečná zpráva o plnění Koncepce byla schválena usnesením zastupitelstva Jihočeského kraje č. 353/2022/ZK-22 ze dne 10. 11. 2022. Přímý odkaz: https://www.kraj-jihocesky.cz/sites/default/files/inline-files/2020/ZZ_Koncepce_OPH%C4%8C_2021.pdf
Opatření 3/3	Evaluace nabídky programů primární prevence rizikového chování ve školách. Monitorovat odbornou kvalitu programů primární prevence
Postup	<i>Jednání, schůzky s realizátory necertifikovaných programů primární prevence, posuzování jejich vhodnosti a kvality / ve spolupráci se školními metodiky prevence a PPP</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Zpracování hodnocení jednotlivých nabízených/ realizovaných programů PP, předávání informací o nabízených programech na místní, krajské a národní úrovni a jejich případné reference školám.</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. Krajský koordinátor prevence rizikového chování shromažďuje informace o jednotlivých typech programů primární prevence, i o jejich poskytovatelích, a dále je předává školám a dalším subjektům. V hodnocení odborné úrovně je aktuálně překážkou neexistence systému jejich certifikace, kterou garantovalo MŠMT.

Priorita 4 PODPORA REALIZACE PROGRAMŮ PRIMÁRNÍ PREVENCE	
Indikátory	Počet projektů, jednotlivých programů a dílčích aktivit, počet zapojených příslušníků relevantních cílových skupin. Objem vydaných finančních prostředků kraje.
Strategie/ postup	<i>Přímá podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování a vzdělávacích aktivit pro další cílové skupiny (pedagogové, rodiče apod.).</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 4/1	Podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování
Postup	<i>Přímá podpora realizace programů specifické primární prevence rizikového chování na jednotlivých základních a středních školách v kraji – prostřednictvím dotačních programů kraje.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet zapojených žáků a studentů základních a středních škol, počet podpořených projektů a jednotlivých aktivit.</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ. Tato část je víceméně shodná s obdobným opatřením u strategie v oblasti závislostí. V roce 2022 bylo realizováno z prostředků dotačního programu Jihočeského kraje celkem 232 programů primární prevence (především v oblasti prevence závislostí, šikany a kyberšikany, násilí a agresivity a bezpečného pohybu ve virtuálním světě) na 67 školách. Bylo podpořeno 1 011 hodin přímé práce s žáky a studenty, programů se jich účastnilo celkem 4 498 žáků a studentů. Další programy byly realizovány z prostředků MŠMT, jednotlivých škol a jejich zřizovatelů apod.
Opatření 4/2	Podpora realizace vzdělávání dalších cílových skupin v oblasti specifické primární prevence rizikového chování
Postup	<i>Přímá podpora realizace preventivních a vzdělávacích seminářů (prezenčně i on-line) pro rodiče, pedagogy a sociální pracovníky z různých oblastí rizikového chování – prostřednictvím dotačních programů kraje.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet zapojených rodičů, pedagogů a pracovníků relevantních sociálních služeb (např. NZDM). Počet podpořených projektů a jednotlivých aktivit.</i>
VYHODNOCENÍ	PLNĚNO PRŮBĚŽNĚ/ ČÁSTEČNĚ. V roce 2022 nebyly z finančních prostředků kraje realizovány vzdělávací programy pro sekundární cílové skupiny, nicméně tyto aktivity byly realizovány z jiných zdrojů (rozpočet kraje, krajský projekt podpořený MŠMT) – viz Opatření 2.1 a 2.2.

Priorita 5 FINANCOVÁNÍ	
Indikátory	Výše poskytnutých / získaných finančních prostředků
Strategie/ postup	<i>Aktivní role kraje (krajského koordinátora prevence) při vyjednávání a získávání finančních prostředků na podporu místních primárně preventivních aktivit ve školství. V průběhu platnosti strategie jednání na úrovni MŠMT, kraje, samospráv a případně i s dalšími subjekty, zajišťování dotačních programů a dalších možností financování aktivit v oblasti specifické primární prevence.</i>
Gestor	<i>Krajský koordinátor prevence rizikového chování</i>
Opatření 5/1	Spolufinancování specifické primární prevence ze zdrojů Jihočeského kraje
Postup	Zachování stávajících mechanismů finanční podpory – dotační programy kraje. Inicie navyšování finančních prostředků podle aktuálních potřeb. Každoroční vyčlenění finančních prostředků z krajského rozpočtu na oblast PPRCH do dotačních programů na podporu protidrogové politiky Jihočeského kraje a dotační program na podporu prevence kriminality. Odborná pomoc při vyhlášení a administraci dotačního titulu JčK. Hodnocení došlých žádostí. Z hlediska iniciace navyšování prostředků realizace v návaznosti na zjištěné potřeby
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet podpořených služeb a programů / metodická podpora, počet jednání konzultací / výše finanční podpory do oblasti PP</i>
VYHODNOCENÍ	SPLNĚNO ČÁSTEČNĚ. V roce 2022 byly na spolufinancování oblasti primární prevence vyčleněny finanční prostředky v rámci DP „Podpora a rozvoj protidrogové politiky Jihočeského kraje v roce 2022“. Program byl vyhlášen usnesením Rady Jihočeského kraje č. 1042/2021/RK-24 ze dne 16. 9. 2021. Pro oblast PP bylo vyčleněno Opatření 1, s alokací 1,2 mil. Kč. Podpořeno bylo celkem šest projektů tří žadatelů. Dotační program pro oblast prevence kriminality, který v minulých letech umožňoval spolufinancování primární prevence rizikového chování, byť v menším objemu, nebyl pro rok 2022 vyhlášen.
Opatření 5/2	Spolupráce s MŠMT na zajištění finančních mechanismů podpory – dotační programy ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování
Postup	<i>Pravidelná komunikace s MŠMT v oblasti financování PP, připomínkování a navrhování změn v připravovaných nebo aktualizovaných metodikách k vyhlášeným dotačním programům. Stabilní participace na procesu dotačního řízení MŠMT.</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Celkový objem získaných finančních prostředků / počet podpořených služeb a programů ze strany centrálních orgánů (MŠMT) / metodická podpora a pomoc žadatelům / počet jednání a konzultací</i>
VYHODNOCENÍ	SPLNĚNO. Krajský koordinátor prevence spolupracoval v roce 2022 s MŠMT i v rámci dotačního řízení ministerstva pro oblast primární prevence rizikového chování. Dlouhodobí poskytovatelé služeb primární prevence v Jihočeském kraji (organizace Do Světa, Portus Prachatice, ICOS Český Krumlov, Theia Č. Budějovice), kteří zde také převážně působí, získali v roce 2022 z prostředků DŘ MŠMT celkem 2 525 494 Kč. V Jihočeském kraji sídlí i organizace Společně k bezpečí, která působí po celém území ČR (dotace na činnost cca 0,51 mil. Kč), a Akademie sociálního umění TÁBOR z.s. (cca 0,38 mil. Kč), která z oblasti primární prevence realizuje kurzy v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Z tohoto DŘ byly podpořeny i další organizace, které přímo v Jihočeském kraji nesídlí, ale poskytují (obvykle spíše nárazově) své služby i místním školám.
Opatření 5/3	Vytvoření samostatného dotačního titulu pro specifickou prevenci rizikového chování
Postup	<i>Zahájení jednání o možnostech vytvoření samostatného dotačního programu na podporu prevence rizikového chování v Jihočeském kraji</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>Počet jednání / nový dotační program kraje</i>
VYHODNOCENÍ	NESPLNĚNO. V roce 2022 nebyl vyhlášen samostatný DP kraje pro oblast primární prevence rizikového chování.
Opatření 5/4	Aktivní přístup k vyhledávání dalších možností financování specifické primární prevence rizikového chování z jiných zdrojů
Postup	<i>Vyhledávání potencionálních partnerů pro zajištění aktivit v oblasti primární prevence, popř. pro inovativní a netradiční projekty realizované na území Jihočeského kraje přesahující rámec možné podpory z grantových programů kraje na podporu prevence</i>
Termín	<i>po celou dobu platnosti strategie – průběžně</i>
Výsledky/ výstupy	<i>počet získaných finančních prostředků / počet žádostí do dotačních programů určených pro kraje / počet podpořených osob / počet oslovených partnerů</i>
VYHODNOCENÍ	NESPLNĚNO. V roce 2022 nebyl nalezen žádný partner pro spolufinancování oblasti primární prevence.

Finanční náročnost realizace těchto priorit pro Jihočeský kraj / VYHODNOCENÍ:

K Opatření 5.1

Oblast primární prevence 2022 (Op. 1. a 2.)	plán - 1,8 mil. Kč * - skutečnost 1,2 mil. Kč
Oblast primární prevence 2023 (Op. 1. a 2.)	plán - 2,2 mil. Kč *
Oblast primární prevence 2024 (Op. 1.a 2.)	plán - 2,2 mil. Kč *

** Uvedené částky jsou součástí výdajů kraje na realizaci protidrogové politiky (popsané ve Strategii prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním Jihočeského kraje na období 2022–2024). V případě rozdělení dotačního titulu stávajícího dotačního programu (Podpora a rozvoj protidrogové politiky Jihočeského kraje) na dva dotační programy (Podpora adiktologických služeb a Podpora služeb primární prevence) by došlo k oddělení zde alokované částky od oblasti závislosti (nejdříve pravděpodobně pro rok 2024).*

Zpracoval Mgr. Marek Nerud k 9. 10. 2023

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika
ČŠI – Česká školní inspekce
DP – Dotační program
DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EU – Evropská unie
ESF – Evropský sociální fond
JČK – Jihočeský kraj
KAP – Krajský akční plán rozvoje vzdělávání
KHS – Krajská hygienická stanice
KŠKPPRCH – Krajský školský koordinátor primární prevence rizikového chování
KÚ – Krajský úřad
MAS – Místní akční skupina
MPP – Minimální preventivní program
MP PPP – Metodik prevence v Pedagogicko-psychologické poradně
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ – Mateřské školy
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MÚ – Městský úřad
MV ČR – Ministerstvo vnitra
NPI – Národní pedagogický institut
NNO – Nestátní nezisková organizace
NZDM – Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
OMP – Okresní metodik prevence
OSPOD – Odbor sociálně právní ochrany dětí
OSPRCH – Odborná společnost pro prevenci rizikového chování
OSO V – Oddělení sociálních věcí a zdravotnictví
OŠMT – Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
PČR – Policie České republiky
PK – Prevence kriminality
PMS – Probační a mediační služba
PP – Primární prevence
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna
PPRCH – Primární prevence rizikového chování
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna
SŠ – Střední škola
SVP – Středisko výchovné péče
ŠMP – Školní metodik prevence
VŠ – Vysoká škola
ZŠ – Základní škola
ZVAS – Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám
ZZ MPP – Závěrečná zpráva o plnění Minimálního preventivního programu